

13 Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník, zjišťující zájem žáků o regionální dějiny a historii Kutné Hory

Příloha 2 – Dotazník, zjišťující splnění mozkově kompatibilních složek ve výuce

Příloha 3 – Metodická příručka pro učitele

Příloha 4 – Pracovní sešit pro žáky

Příloha 5 – Sada obrázků potřebných k realizaci druhého dne

Příloha 1

Dotazník, zjišťující zájem žáků o regionální dějiny a historii Kutné Hory

1. Dozvídáte se rádi nové informace o místě, kde žijete?
2. Navštěvujete s rodiči, přáteli či školou významná místa ve svém okolí? Jestli ano, tak jaká?
3. Je podle vás důležité znát historii místa, ve kterém žijete? Jestli ano, uveďte proč.
4. Baví vás, když paní učitelka vypráví o Kutné Hoře? Vzpomeneš si na nějaký příklad.
5. Navštívili jste nějaké památky v Kutné Hoře? Jestli ano, tak jaké?
6. Máte představu, jak a z čeho se vyráběly středověké mince?

Příloha 2

Dotazník, zjišťující splnění mozkově kompatibilních složek ve výuce

1. Zakroužkuj tvrzení, se kterými souhlasíš.

- a) Na začátku každého dne nás paní učitelka přivítala.
- b) Paní učitelka byla trpělivá, když jsem něco nevěděl(a), pomohla mi.
- c) Atmosféra ve třídě byla příjemná.

2. Zakroužkuj tvrzení, se kterými souhlasíš.

- a) Činnosti, které jsme dělali, byly přiměřeně těžké.
- b) Činnosti, které jsme dělali, byly zajímavé.
- c) Informace, které jsem se dozvěděl o Kutné Hoře, můžu využít při procházce městem a svým kamarádům nebo rodině tyto informace povědět.

3. Zakroužkuj tvrzení, se kterými souhlasíš.

- a) Líbilo se mi, že jsem si mohl(a) při určitých činnostech vybrat, jestli chci pracovat sám(a), s kamarádem nebo ve skupině.
- b) Líbilo se mi, že jsem si mohl(a) při určitých činnostech vybrat, jakým způsobem chci úkol plnit.

4. Zakroužkuj tvrzení, jestli s ním souhlasíš

- a) Na úkoly jsem měl(a) dostatek času.
- b) Líbí se mi, když paní učitelka nechává žákům více času na zpracování.

5. Zakroužkuj tvrzení, pokud s ním souhlasíš.

- a) Líbilo se mi, že jsme dělali různé činnosti. (obrázky, video, výroba mince, návrh vlastní mince, exkurze do Kutné Hory, křížovka, pověsti, slovníček, ..)

6. Vyber tři činnosti, které jsme dělali, a u každé vysvětli, proč tě tato činnost zaujala.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

7. Zakroužkuj tvrzení, se kterými souhlasíš.

- a) Práce ve skupinách mě bavila.
- b) Myslím si, že by se měla do výuky zapojovat více práce ve skupinách.
- c) Když jsme pracovali ve skupinách, mohli jsme si vzájemně pomáhat.
- d) Když jsme pracovali ve skupinách, měl(a) jsem někdy hlavní slovo já a někdy jsem se musel(a) podřídit ostatním.

8. Zakroužkuj tvrzení, se kterými souhlasíš

- a) Když jsme dělali různé úkoly, paní učitelka mezi námi chodila, a když jsme něco nevěděli, pomohla nám, nebo když jsme měli něco špatně, hned nás opravila.
- b) Myslím si, že je důležité, když hodnotíme sami sebe a i práci svých spolužáků, jelikož se nám může činnost povést příště lépe.

9. Zakroužkuj tvrzení, pokud s ním souhlasíš.

- a) Při výuce mě paní učitelka hodnotila na základě mých schopností a nesrovnávala mě s ostatními.

Cesta stříbra v Kutné Hoře

Metodická část pro učitele

První den: výuka ve škole

Pomůcky a materiál

tabule, psací potřeby na tabuli, část videa *Dějiny udatného českého národa* (Václav II. pasáž 0:50 – 1:55), pracovní sešit

součástí pracovního sešitu: pověst o nalezení stříbrné rudy v Kutné Hoře od Jana Kořínka, pověst o nalezení stříbrné rudy v Kutné Hoře od Miroslava Štrobla, slovníček, kutnohorský kancionál

1. Brainstorming

- Učitel položí otázku: „Co vás napadá, když řeknu slovo Kutná Hora?“
 - Učitel napíše na tabuli slovo Kutná Hora a žáci říkají, co je ke Kutné Hoře napadne, žáci chodí k tabuli a píší vymyšlené nápady.
 - Poté se učitel zeptá žáků, jestli uhodnou, jakým tématem se budou zabývat oni.

2. Sledování videa

(samostatná práce žáků)

Učitel pustí žákům část videa *Dějiny udatného českého národa* (Václav II. pasáž 0:50–1:55)

- Učitel položí otázku: „Co vše se ve videu odehrává?“ – 4 důležité události, kterými se budeme zabývat. „Poznáš, o jaké události se jedná?“
 - nalezení stříbra v Kutné Hoře
 - dolování v podzemí
 - vydání Horního zákoníku
 - ražení pražského groše

→ dolováním a mincováním se budeme také zabývat

3. Práce s pověstmi

(žáci si mohou vybrat, zda chtějí pracovat ve skupinách nebo ve dvojicích, skupiny či dvojice si tvoří žáci sami)

K nalezení stříbrné rudy v Kutné Hoře se váže mnoho pověstí. „I my se teď budeme pověstmi zabývat.“ Pověst o mnichu Antoňovi a třech stříbrných prutech

- K dispozici budou dvě pověsti. Jedna od Jana Kořínka a druhá od Miroslava Štrobla (texty budou součástí pracovního sešitu). Žáci si budou moci vybrat, s jakou pověstí budou chtít pracovat. Po přečtení textu vymyslí žáci tři otázky pro své spolužáky. Poté si žáci přečtou i druhou pověst. Následně si budou žáci klást mezi sebou připravené otázky.

- Staré paměti kutnohorské od Jana Kořínka

- ✓ „Léta po narození Syna Božího 1237. Antoň mnich a kněz kláštera Sedleckého šel na procházku, měl při sobě páteř modlitební a žalmy. I jde mýtinami lesními, oblíbil sobě místo před teplostí slunce k odpočinutí. Posadil se pak, četl sobě v žalmech, až i zdřímal. Když pak se prospal, chtěl zase do konventu jít, uzřel, že skrze mech skály, vyrostly před ním tři proutkové stříbrní. Pročež hned na kolena klekl, Pánu Bohu děkoval, a pomodlil se, kápi svou svlékl, a ji tu na znamení nechal, do kláštera se navrátil, a co našel, opatu pověděl. Z té příčiny, a na památku, horní lidé kápi a perkytli užívají.“

- Kutnohorské pověsti od Miroslava Štrobla

- ✓ „Mnich jménem Antoň si v parném létě roku 1237 vyšel na procházku. Pod paží nesl modlitební knihu, nad níž chtěl v lesním tichu nábožně rozjímat. Začtl se do motliteb, ale lesní klid a monotónní bzukot včel ho ukolébal do dřímoty, až zbožný mnich usnul. Když se po chvílce probudil, nevěřil svým očím: ze země před ním se tyčily tři stříbrné pruty, jakoby to byla vzácná rostlina. Mnich v úžasu poklekl na kolena a děkoval Bohu, že našel tak vzácný poklad

přírody. Aby nezapomněl místo, kde se pruty objevily, zakryl je svým vrchním šatem, nazývaným kutna. A potom již spěchal do kláštera, aby oznámil svému představenému, co v lese objevil.“

- Práce s textem: Učitel položí žákům otázku: „Jaký je rozdíl mezi těmito texty? Jakému textu rozumíte lépe? Jsou pro vás v textu neznámá slova?“

4. Vymyšlení vlastního příběhu

(organizace jako v předešlé činnosti)

Žáci zkusí vymyslet vlastní příběh o nalezení stříbrné rudy v Kutné Hoře. Žáci si mohou vybrat, zda budou psát souvislý text nebo jen body. Poté si mohou vybrat, jestli představí svůj příběh spolužákům ústně nebo dramaticky.

5. Práce se slovníčkem

(společná práce žáků a učitele)

Žáci mají ve svém pracovním sešitu slovníček s pojmy. Učitel se ptá žáků, zda vědí, co následující pojmy znamenají. Známé pojmy doplní žáci společně s učitelem a neznámé pojmy budou žáci doplňovat postupně během následujících činností a exkurze.

erckafěři	Lidé, kteří vykupovali vytříděnou rudu na rudném trhu od havířů. Byli nazýváni též rudokupci.
hertovní stříbro	Surové stříbro, které vznikalo při prvním tavení stříbrné rudy. Bylo prodáváno do mincovny ve Vlašském dvoře.
barchán	Plátěný sáček, který byl rozdělen podélnými švy do rourkovitých přihrádek. Do barchánu se lila slitina stříbra a mědi.
šmitny	Kovářské dílny, ve kterých sídlili minciři.

farfule	Čtverečky, které byly vystřihovány z úzkých pásů (vzniklých ze slitiny stříbra a mědi).
šrotlík	Plátek, kolečko, které bylo vystřiženo z farfule.
preghaus	Místnost, kde byly raženy pražské groše. Nazývané též ražebna.
pregěř	Člověk, který se nacházel v preghausu (ražebně), kde razil stříbrné mince.

6. Práce s kutnohorským kancionálem

(samostatná práce žáků)

Žáci mají k dispozici následující kutnohorský kancionál. Učitel se ptá žáků, zda poznají, jaké činnosti jsou zakroužkovány na obrázku v souvislosti s dolováním a mincováním v Kutné Hoře. Poté je provedena společná kontrola.

Řešení:

1. Havíři těží v podzemí Kutné Hory stříbrnou rudu. **(těžba stříbrné rudy)**
2. Vytříděnou rudu vykupovali na rudném trhu od havířů rudokupci, kteří se nazývali erckafěři. **(výkup stříbrné rudy)**

(erckafěři – pojem ve slovníčku)

3. Dále docházelo k prvnímu tavení stříbrné rudy. Zde vznikalo hertovní stříbro (surové stříbro), které bylo dále prodáváno do mincovny ve Vlašském dvoře. **(tavení stříbrné rudy)**

(hertovní stříbro – pojem ve slovníčku)

4. Toto místo se nazývá ražebna neboli preghaus. Zde sídlil razič (pregěr), který razil pražské groše. **(ražba pražského groše)**

(preghaus – pojem ve slovníčku, pregěr – pojem ve slovníčku)

Učitel položí žákům následující otázku: „Myslíte si, že v souvislosti s dolováním a mincováním v Kutné Hoře probíhaly pouze tyto čtyři činnosti?“

Celý proces od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše se skládal z mnoha etap, o kterých se dozvíme na exkurzi v královské mincovně ve Vlašském dvoře v Kutné Hoře.

7. Doplnění známých pojmů do slovníčku

Žáci si během plnění úkolu číslo 6 (Práce s kutnohorským kancionálem) doplní čtyři známé pojmy do slovníčku.

(erckafěři, hertovní stříbro, preghaus, pregěr) – viz předchozí činnost

8. Zpětná vazba

Žáci hodnotí ústně nejprve svoji práci, poté práci svých spolužáků ve skupině. Poté hodnotí práci žáků učitel.

Druhý den: exkurze do Kutné Hory

Pomůcky a materiál

obálky s obrázky znázorňující proces od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše, obálky s rozstříhaným textem znázorňující proces od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše, pracovní sešit

součástí pracovního sešitu: obrázky znázorňující proces od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše, text znázorňující proces od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše, obrázek rubu a líce pražského groše

1. Přesun autobusem ze ZŠ Suchdol do Kutné Hory do expozice královské mincovny ve Vlašském dvoře

2. Komentovaná prohlídka expozice královské mincovny ve Vlašském dvoře.

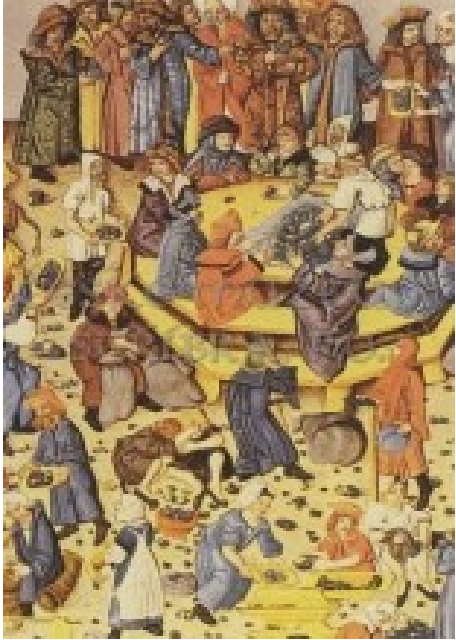
Učitel řekne žákům, aby se zaměřili ve výkladu na proces výroby pražského groše.

3. Práce s textem a obrázky

(práce ve skupinách, které vytvoří paní učitelka)

Po exkurzi jsou žáci rozděleni do skupin. Každá skupina si bude moct vybrat, zda chce pracovat s textem či obrázky. Žáci se snaží seřadit buď obrázky, nebo text do správného pořadí (od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše). Poté je provedena společná kontrola. Žáci si posléze očíslojí obrázky a text do správného pořadí ve svých pracovních sešitech.

<p>Očísluj obrázky podle správneho pořadí.</p>	
<p>7.</p>	 A historical kitchen scene. In the foreground, a man in a white and red tunic is seated at a wooden table, looking down at a book or document. In the background, a woman in a pink and white dress stands in a doorway. The room features a large wooden stove on the right, a window with a grid pattern, and various kitchen items hanging on the walls.
<p>10.</p>	 Three crumpled aluminum discs are arranged in a horizontal row on a wooden surface. Each disc is circular and has a highly textured, wrinkled appearance.
<p>2.</p>	 A medieval manuscript illustration depicting a busy market scene. The scene is filled with numerous figures engaged in various activities, such as trading, carrying goods, and working. The background is dominated by large, dark, rounded shapes, possibly representing stone or large barrels, creating a sense of a crowded and active marketplace.

12.	
11.	
3.	

4.	
6.	
9.	

1.	
13.	
8.	
5.	

Očíslij text do správného pořadí.	
3.	Vytříděnou rudu vykupovali následně od havířů a těžářstev na rudném trhu rudokupci, kteří se nazývali erckafěři . Ti vlastnili pece, ve kterých se provádělo první tavení stříbrné rudy. Zde vznikalo surové stříbro (hertovní stříbro) a jako vedlejší produkt měď. Rudokupci prodávali toto stříbro v podobě tzv. bočnicků do královské mincovny ve Vlašském dvoře. Zde probíhal proces, který se skládal ze tří etap.
1.	V podzemí Kutné Hory se nacházelo velké naleziště stříbrné rudy .
12.	Pregěř používal k ražení pregěřský štok. Na něj bylo namontováno spodní razidlo , na které byl posazen stříbrný plátek a na něj bylo seshora položeno svrchní razidlo .
6.	Tento plátěný sáček obsahoval několik přihrádek. Jedna přihrádka byla pro jeden stříbrný prut, který se nazýval cán .
9.	Tyto úzké pásy stříbrného plechu převzali střihači, kteří z nich stříhali čtverečky (farfule) .
10.	Čtverečky byly poté zakulaceny na tzv. plátek (šrotlík) .
2.	Důležitá byla práce havířů , kteří museli nejprve stříbrnou rudu vytěžit. Stříbrná ruda se poté drtila, promývala a třídila podle kvality.
5.	Tato slitina se lila do plátěného sáčku (barchán) , který byl rozdělen podélnými švy do rourkovitých přihrádek.
11.	Poslední fáze bylo dílo pregěřské, které se odehrávalo v ražebně (preghaus). Zde sídlil razič (pregěř) , který měl na starosti samotnou ražbu peněz.
4.	První fáze se nazývala dílo přípravné. Docházelo zde k přepalování surového stříbra , které v sobě obsahovalo ještě mnoho olova a jiných kovů. Toto přepálené stříbro bylo uloženo do mincovní pokladny. Konečný kov, který byl určen k mincování, nebylo čisté stříbro, ale slitina stříbra a mědi.
13.	Do vrchního razidla pregěř udeřil kladivem a vyrazil tak pražský groš .
8.	Mincíři zde vyklepávali kladivy cány do úzkých pásů .
7.	Další fáze se nazývala dílo mincířské. V této fázi byly cány přesně

rozděleny mincířům, kteří sídlili v kovářských dílnách (šmitnách).

(pozn. silně vytištěná slova jsou obrázky, se kterými pracuje popř. druhá skupina)

(pozn. žlutě zvýrazněná slova jsou pojmy ve slovníčku)

4. Doplnění slovníčku

(samostatná práce žáků)

Na základě předchozího textu žáci doplní zbytek neznámých pojmů do slovníčku.

5. Rozhovor s žáky

Učitel položí otázku: „Ve výkladu jsme slyšeli o tzv. šmitnách, dokonce máme tyto kovářské dílny i v textu, se kterým jsme pracovali a i ve slovníčku. Dokázali byste mě teď zavést před tyto kovářské dílny nazývané též šmitny?“ Žáci zavedou učitele před tyto kovářské dílny. Poté položí učitel žákům otázky:

- „Jaká fáze výroby mince se zde odehrávala?“

Řešení:

(Tato fáze se nazývá dílo minciřské. V této fázi byly cány rozděleny mincířům, kteří sídlili v kovářských dílnách (šmitnách). Minciři zde vyklepávali kladivy cány do úzkých pásů. Z těchto úzkých pásů stříbrného plechu byly stříhány čtverečky (farfule) a ty byly poté zakulaceny na tzv. plátky (šrotlíky)).

- Učitel položí další otázku: „Kde docházelo k samotnému ražení mincí a jak se jmenovala postava, která pražský groš razila? Dokázali byste mě zavést před preghaus?“

(K ražbě mincí docházelo v ražebně neboli preghausu. Zde sídlil razič (pregér), který měl na starosti samotnou ražbu peněz.)

6. Popis pražského groše

(žáci si mohou vybrat, zda chtějí pracovat samostatně, ve dvojicích, či ve skupině max. po třech, skupiny či dvojice si tvoří žáci sami)

Žáci mají ve svém pracovním sešitě k dispozici obrázek pražského groše, který popisují

- Co vidíš na obrázku?

Řešení: Na obrázku vidíme pražský groš, který se začal v Kutné Hoře razit ve 13. století za Václava II.

- Rozeznej rub a líc.

Řešení: Mince vpravo je rub a mince vlevo je líc.

- Co všechno se nachází na rubu?

Řešení: Na rubu je český heraldický lev s opisem GROSSI PRAGENSES (groše pražské).

- Co všechno se nachází na líci?

Řešení: Lícni strana nese okolo české koruny ve vnitřním opise jméno panovníka WENCEZLAVS SECVNDVS (Václav II.) a ve vnějším opisu DEI GRATIA REX BOEMIE (Z Boží milosti král český).

- Proč právě tyto znaky a tyto nápisy?

Řešení: GROSSI PRAGENSES (groše pražské), heraldický lev – symbol české země, DEI GRATIA REX BOEMIE (Z Boží milosti král český), WENCEZLAVS SECVNDVS (jméno panovníka, který vládl – Václav II.), koruna – symbol krále

7. Rozhovor s žáky

Učitel položí následující otázku: „Kutná Hora se stala velmi bohatou. Právě díky kutnohorskému bohatství mohla být započata stavba známých památek. O jaké památky se jednalo?“

Řešení:

(například: chrám sv. Barbory, kostel sv. Jakuba, Hrádek, kostel Panny Marie na Náměti)

Učitel se jde s žáky podívat ke kostelu sv. Jakuba, Hrádku, chrámu sv. Barbory (jelikož jsou blízko Vlašského dvora).

Popis cesty: z Vlašského dvora přes Havlíčkovu náměstí ke kostelu sv. Jakuba, poté ulicí Ruthardskou a Barborskou k Hrádku a chrámu sv. Barbory, odtud je dobrý výhled na kostel sv. Jakuba

8. Zpětná vazba

Žáci hodnotí ústně nejprve svoji práci, poté práci svých spolužáků ve skupině. Poté hodnotí práci žáků učitel.

Třetí den: výuka ve škole

Pomůcky a materiál

tyčinka z tvrdého alobalu představující středověký cán, kladívko, dřevěné prkénko, pás z alobalu, nůžky, čtvrtka, pastelky, vodové barvy, tempery, uhel, obyčejná tužka, pracovní sešit

součástí pracovního sešitu: křížovka

1. Rozhovor a diskuze

Učitel položí žákům otázku: „Kutná Hora se potýkala také s řadou problémů. Jak by mohly následující výrazy souviset s problémy v souvislosti s dolováním stříbrné rudy a ražením pražských grošů v Kutné Hoře? Můžeme se s podobnými problémy setkat i v dnešní době?“

- voda (zatopení dolů)
- množství stříbra (ubývalo)
- kutnohorští úředníci (krádeže stříbra)

2. křížovka

(žáci si mohou vybrat, zda chtějí pracovat jednotlivě či ve dvojicích, dvojice si tvoří žáci sami)

Žáci doplňují křížovku ve svém pracovním sešitě. Mohou používat svůj pracovní sešit s poznámkami. Poté je provedena společná kontrola.

1. Jak se nazýval razič, který měl na starosti ražbu pražských grošů?
(*pregěř*)
2. Jak se nazývali rudokupci, kteří vykupovali na rudném trhu stříbrnou rudu? (*erckafěři*)
3. Uveď název pro čtvereček, který byl vystříhován střihačem ze stříbrného plechu. (*farfule*)

4. Pojmenuj horninu, která se nacházela v podzemí Kutné Hory. (*stříbrná ruda*)
5. Jak se nazýval důležitý dokument, který se zabýval například typy zaměstnání, které byly spojeny s hornictvím či právy a povinnostmi pracujících lidí v dolech? (*Horní zákoník*)
6. Jak se nazývalo místo, kde vykupovali erckafěři stříbrnou rudu od havířů? (*rudný trh*)
7. Uveď název ražebny, kde probíhala samotná ražba pražského groše. (*preghaus*)
8. Pojmenuj plátěný sáček, který byl rozdělen podélnými švy do rourkovitých přihrádek. (*barchán*)
9. Jak se jinak označovalo surové stříbro, které vznikalo z prvního tavení stříbrné rudy? (*hertovní stříbro*)
10. Jak se nazývaly kovářské dílny, ve kterých sídlili mincíři? (*šmitny*)

1					P	R	E	G	É	Ř							
2					E	R	C	K	A	F	É	Ř	I				
3					F	A	R	F	U	L	E						
					Ž												
4					S	T	Ř	Í	B	R	N	Á	R	U	D	A	
5				H	O	R	N	Í		Z	Á	K	O	N	Í	K	
6							R	U	D	N	Ý			T	R	H	
7							P	R	E	G	H	A	U	S			
8							B	A	R	C	H	Á	N				
9	H	E	R	T	O	V	N	Í		S	T	Ř	Í	B	R	O	
10										Š	M	I	T	N	Y		

- **tajenka:** *pražský groš*

Učitel: „V tajence nám vyšel pražský groš, který si teď společně zkusíme vyrobit.“

3. Výroba vlastní mince

(práce ve skupině, skupiny si tvoří žáci sami)

Žáci si zkusí vyklepat z alobalové tyčinky úzký pás. Z úzkého pásu, který obdrží, vystřihnou poté čtvereček (farfule) a následně kolečko (šrotlík).

4. Návrh rubu a líce vlastní mince

(samostatná práce žáků)

Učitel řekne: „V předešlé činnosti jsme si téměř vyrobili vlastní minci. Nyní ale musíme ještě navrhnout její vzhled. Nezapomeňte, že mince má rub a líc.“ Žáci kreslí návrh vlastní mince. Mohou k tomu využít pastelky, vodové barvy, tempery, uhel či jen obyčejnou tužku. Po skončení činnosti může každý žák představit, proč nakreslil právě tuto minci. Proč tento nápis? Proč tyto znaky (rub a líc)?

5. Vytvoření společné nástěnky z obrázků těchto mincí

(práce celé třídy)

Žáci společně vytváří nástěnku ze zhotovených obrázků.

6. Zpětná vazba

Žáci hodnotí ústně nejprve svoji práci, poté práci svých spolužáků ve skupině. Poté hodnotí práci žáků učitel.

Příloha 4

Pracovní sešit pro žáky

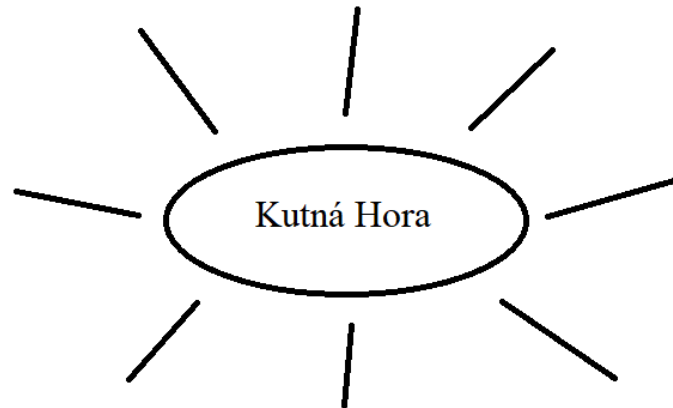
Cesta stříbra v Kutné Hoře

Pracovní sešit pro žáky

První den: výuka ve škole

1. „Co vás napadá, když řeknu slovo Kutná Hora?“

2. Co vše se ve videu odehrává? Doplň slova.

- nalezení s _ ř _ b r _ v Kutné Hoře
- d _ l o _ á _ _ v podzemí
- vydání _ o r n _ ho z _ k o _ í _ u
- ražení p r _ ž _ k é _ o g _ o _ e

3. Připravte si pro své spolužáky 3 otázky z pověsti, kterou jste četli.

- 1)
- 2)
- 3)

Staré paměti kutnohorské od Jana Kořínka

„Léta po narození Syna Božího 1237. Antoň mnich a kněz kláštera Sedleckého šel na procházku, měl při sobě páteř modlitební a žalmy. I jde mýtinami lesními, oblíbil sobě místo před teplostí slunce k odpočinutí. Posadil se pak, četl sobě v žalmech, až i zdřímával. Když pak se prospal, chtěl zase do konventu jít, uzřel, že skrze mech skály, vyrostly před ním tři proutkové stříbrní. Pročež hned na kolena klekl, Pánu Bohu děkoval, a pomodlil se, kápi svou svlékl, a ji tu na znamení nechal, do kláštera se navrátil, a co našel, opatu pověděl. Z té příčiny, a na památku, horní lidé kápi a perkytli užívají.“

Kutnohorské pověsti od Miroslava Štrobla

„Mnich jménem Antoň si v parném létě roku 1237 vyšel na procházku. Pod paží nesl modlitební knihu, nad níž chtěl v lesním tichu nábožně rozjímat. Začtl se do motliteb, ale lesní klid a monotónní bzukot včel ho ukolébal do dřímoty, až zbožný mnich usnul. Když se po chvílce probudil, nevěřil svým očím: ze země před ním se tyčily tři stříbrné pruty, jakoby to byla vzácná rostlina. Mnich v úžasu poklekl na kolena a děkoval Bohu, že našel tak vzácný poklad přírody. Aby nezapomněl místo, kde se pruty objevily, zakryl je svým vrchním šatem, nazývaným kutna. A potom již spěchal do kláštera, aby oznámil svému představenému, co v lese objevil.“

4. Vymyslete vlastní příběh o nalezení stříbrné rudy v Kutné Hoře. Můžete si vybrat, zda budete psát souvislý text nebo jen body. Poté převyprávíte spolužákům svůj příběh buď ústně, nebo ho můžete zahrát podobně jako v divadle.

5. Víte, co znamenají následující pojmy?

erckafěři	
hertovní stříbro	
barchán	
šmitny	
farfule	
šrotlík	
preghaus	
pregěř	

6. Na dalším obrázku vidíš kutnohorský kancionál. Popiš 4 zakroužkované činnosti, které souvisí s dolováním a mincováním v Kutné Hoře.

1.
.....
.....
2.
.....
.....
3.
.....
.....
4.
.....
.....

7. Doplňte na základě získaných informací 4 známé pojmy do slovníčku.

Druhý den: exkurze do Kutné Hory

1. Očísluj obrázky a text podle správného pořadí (od těžby stříbrné rudy až po vyražení pražského groše)

Očísluj obrázky podle správného pořadí.	
	
	

Očísľuj text do správného pořadí.	
	Vytříděnou rudu vykupovali následně od havířů a těžařstev na rudném trhu rudokupci, kteří se nazývali erckafěři . Ti vlastnili pece, ve kterých se provádělo první tavení stříbrné rudy. Zde vznikalo surové stříbro (hertovní stříbro) a jako vedlejší produkt měď. Rudokupci prodávali toto stříbro v podobě tzv. bochníků do královské mincovny ve Vlašském dvoře. Zde probíhal proces, který se skládal ze tří etap.
	V podzemí Kutné Hory se nacházelo velké naleziště stříbrné rudy .
	Pregěř používal k ražení pregěřský štok. Na něj bylo namontováno spodní razidlo , na které byl posazen stříbrný plátek a na něj bylo seshora položeno svrchní razidlo .
	Tento plátěný sáček obsahoval několik přihrádek. Jedna přihrádka byla pro jeden stříbrný prut, který se nazýval cán .
	Tyto úzké pásy stříbrného plechu převzali střihači, kteří z nich stříhali čtverečky (farfule) .
	Čtverečky byly poté zakulaceny na tzv. plátek (šrotlík) .
	Důležitá byla práce havířů , kteří museli nejprve stříbrnou rudu vytěžit. Stříbrná ruda se poté drtila, promývala a třídila podle kvality.
	Tato slitina se lila do plátěného sáčku (barchán) , který byl rozdělen podélnými švy do rourkovitých přihrádek.

	Poslední fáze bylo dílo pregéřské, které se odehrávalo v ražebně (preghaus). Zde sídlil razič (pregěr) , který měl na starosti samotnou ražbu peněz.
	První fáze se nazývala dílo přípravné. Docházelo zde k přepalování surového stříbra , které v sobě obsahovalo ještě mnoho olova a jiných kovů. Toto přepálené stříbro bylo uloženo do mincovní pokladny. Konečný kov, který byl určen k mincování, nebylo čisté stříbro, ale slitina stříbra a mědi.
	Do vrchního razidla pregěr udeřil kladivem a vyrazil tak pražský groš .
	Mincíři zde vyklepávali kladivy cány do úzkých pásů .
	Další fáze se nazývala dílo mincířské. V této fázi byly cány přesně rozděleny mincířům, kteří sídlili v kovářských dílnách (šmitnách) .

2. Na základě předchozího textu doplň zbytek neznámých pojmů do slovníčku, kterým jsme se zabývali ve škole. Žlutě zvýrazněná slova ti pomůžou.

3. Odpověz na následující otázky.

- Co vidíš na obrázku?

.....

- Rozeznej rub a líc.

.....

- Co všechno se nachází na rubu?

.....

.....

- Co všechno se nachází na líci?

.....

.....

- Proč právě tyto znaky a tyto nápisy?

.....

.....

Třetí den: výuka ve škole

1. Kutná Hora se potýkala také s řadou problémů. Jak by mohly následující výrazy souviset s problémy v souvislosti s dolováním stříbrné rudy a ražením pražských grošů v Kutné Hoře. Můžeme se s podobnými problémy setkat i v dnešní době?

- voda:

.....
.....

- množství stříbra:

.....
.....

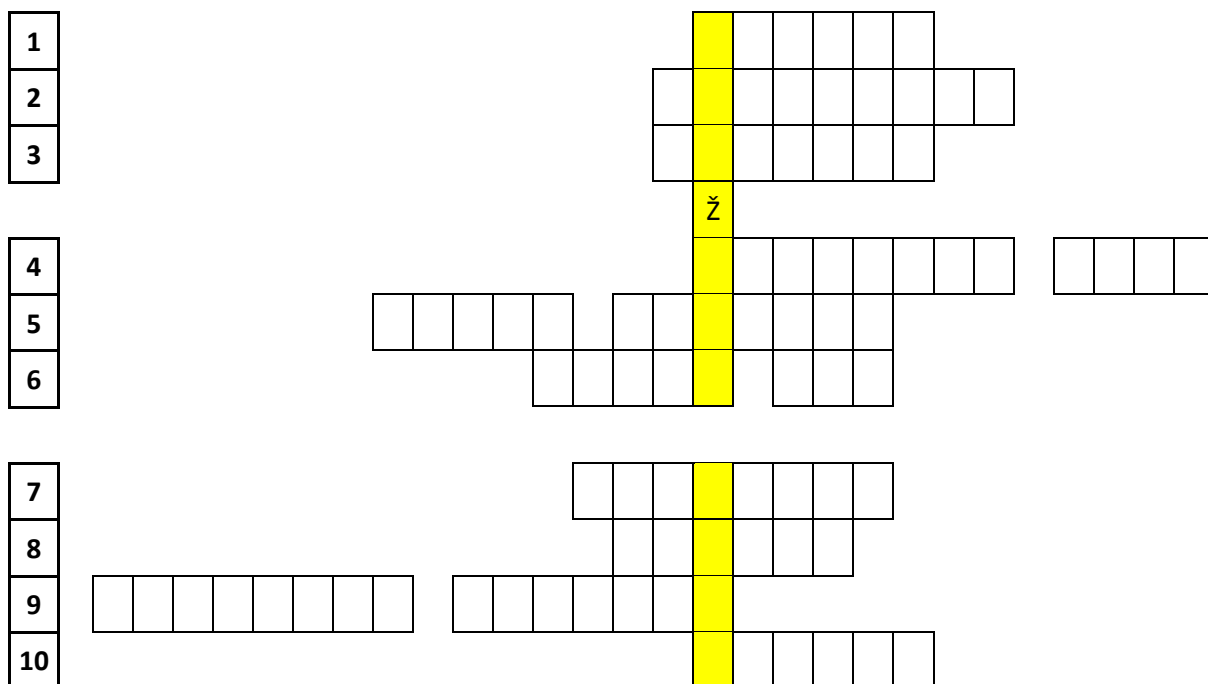
- kutnohorští úředníci:

.....
.....

2. Doplň křížovku.

1. Jak se nazýval razič, který měl na starosti ražbu pražských grošů?
2. Jak se nazývali rudokupci, kteří vykupovali na rudném trhu stříbrnou rudu?
3. Uveď název pro čtvereček, který byl vystříhován střihačem ze stříbrného plechu.
4. Pojmenuj horninu, která se nacházela v podzemí Kutné Hory.
5. Jak se nazýval důležitý dokument, který se zabýval například typy zaměstnání, které byly spojeny s hornictvím či právy a povinnostmi pracujících lidí v dolech?
6. Jak se nazývalo místo, kde vykupovali erckafěři stříbrnou rudu od havířů?
7. Uveď název ražebny, kde probíhala samotná ražba pražského groše.

8. Pojmenuj plátěný sáček, který byl rozdělen podélnými švy do rourkovitých přihrádek.
9. Jak se jinak označovalo surové stříbro, které vznikalo z prvního tavení stříbrné rudy?
10. Jak se nazývaly kovářské dílny, ve kterých sídlili mincíři?

- tajenka:

Příloha 5

Sada obrázků potřebných k realizaci druhého dne

1. Obr. **Stříbrná ruda**, vlastní fotografie
2. Obr. **Těžba havířů**, Pohled – dolování. *České muzeum stříbra* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://www.cms-kh.cz/eng/shop?page=1>
3. Obr. **Rudný trh**, Rudný trh. *České muzeum stříbra* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://www.cms-kh.cz/eng/shop?page=1>
4. Obr. **Tavení stříbra**, BISINGEROVÁ, Marie, HRABÁNKOVÁ, Světlana a kol. *Vlašský dvůr: tajemství mince*. Kutná Hora: Lepor studio Kutná Hora, 2001. S. 19.
5. Obr. **Barchán**, vlastní fotografie
6. Obr. **Cán**, vlastní fotografie
7. Obr. **Šmitna**, Mincovní dílna. *Wikipedie* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Vla%C5%A1sk%C3%BD_dv%C5%AFr#/media/File:Pal%C3%A1c_Vla%C5%A1sk%C3%BD_dv%C5%AFr_\(Kutn%C3%A1_Hora\)_%286%29.jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vla%C5%A1sk%C3%BD_dv%C5%AFr#/media/File:Pal%C3%A1c_Vla%C5%A1sk%C3%BD_dv%C5%AFr_(Kutn%C3%A1_Hora)_%286%29.jpg)
8. Obr. **Úzký pás**, vlastní fotografie
9. Obr. **Farfule**, vlastní fotografie
10. Obr. **Šrotlík**, vlastní fotografie
11. Obr. **Pregěr**, BISINGEROVÁ, Marie, HRABÁNKOVÁ, Světlana a kol. *Vlašský dvůr: tajemství mince*. Kutná Hora: Lepor studio Kutná Hora, 2001. S. 22.
12. Obr. **Raznice**, Mincovníctví. *Kutna-hora.net* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://www.kutna-hora.net/fotogalerie.php#foto-hornictvi>
13. Obr. **Pražský groš**, Pražský groš. *Nume.cz* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://www.num.cz/salova-aukce/cns-hradeckralove-137-262>